

Nr 211.

Av herr **Thorsson m. fl.**, om ändring i 2 § av förordningen den 1 juni 1912 om understöd i vissa fall åt värnpliktigs hustru och barn.

Uti årets statsverksproposition anför Kungl. Maj:t under anslagsrubriken »De värnpliktiges avlöning, inskrivning och redovisning m. m.» bland annat följande: »Jämlikt gällande bestämmelser utgår i förekommande fall åt värnpliktigs hustru och barn (familjeunderstöd) för varje dag, den värnpliktige äger räkna sig till godo såsom tjänstgöringsdag, in- och utryckningsdagarna inräknade, ett efter hustruns arbetsförhet och barnens antal växlande belopp av 75 öre, 1 krona och 1 krona och 25 öre. Under den tid värnpliktig deltagar i reservtruppövning eller landstomsövning, höjes understödet med 40 %.»

Såsom förut nämnts har för år 1917 för ifrågavarande ändamå beräknats ett belopp av 385,000 kronor.

Med anledning av värnpliktskontingentens ökning under år 1918 erfordras en höjning av förevarande anslagspost. Enligt verkställda beräkningar skulle det erforderliga beloppet uppgå till 410,600 kronor.

Sedan förestående understödsbelopp av riksdagen beslutades har emellertid sådana förändringar ifråga om levnadskostnaderna inträffat, att en avsevärd höjning av familjeunderstödet därigenom blivit ofrånkomlig.

Kungl. Maj:t synes dock icke anse, att detta är ett spörsmål, som tillhör Kungl. Maj:ts omsorger, samt därför föreslagit, att familjeunderstödet fortfarande bör utgå efter hittills tillämpade grunder.

Ehuru vi bekämpat 1914 års härordning med dess enligt vår uppfattning onödigt långa övningstid, anse vi det ändock vara vår ofrån-

komliga plikt att medverka till sådana beslut, varigenom de värnplikti- ges familjer under familjeförsörjarens bortovaro tillförsäkras ett understöd, så avpassat, att de därav kunna livnära sig. Det familjeunderstöd, som hittills utgått, har, särskilt på de dyrare orterna, icke kunnat tillfredsställa de enklaste krav. I många fall har fattigvården nödgats ingripa och lämna bidrag till familjens underhåll, varigenom familjeförsörjaren diskvalificerats såsom medborgare. Ett dylikt förfarande pålägger på ett obehörigt sätt kommunerna utgifter, som åligga staten. Fattiga medborgare, som genom samhällets tvångsmedel urståndsättas att draga försorg om sina familjer, därför att staten för militära ändamål tagit dem från deras egentliga förvärvsarbete, berövas alltså sina medborgerliga rättigheter.

Genom införande av familjeunderstöd synes det oss vara fastslaget, att staten övertager försörjningsplikten för de värnpliktiiges anhöriga. Det är endast i fråga om beloppens storlek, som meningsskiljaktigheter numera inom riksdagen kunna uppstå. Vi anse, att de nuvarande priserna på livsförnödenheter framtvinga en ökning av familjeunderstödet till dubbla beloppet av vad som nu utgår, och skola här nedan anföra några exempel till stöd härför:

Uti en av livsmedelskommissionen lämnad redogörelse för prisförhöjningar på en del produkter, som lantbrukarne utföra i marknaden, angives en prisförhöjning av 36 % för mjölk, 50 % för råg, vete och havre, 88 % för korn, 113 % för svin och 117 % för kor. Sedan dessa siffror offentliggjordes har som bekant Kungl. Maj:t fastställt nya priser på fläsk, varigenom priset på denna vara kommer att ytterligare skruvas i höjden. Det är ett gammalt känt faktum, att varorna på sin vandring från producenten till konsumenten har att passera många stationer eller mellanhänder, vilkas begär efter provisioner och extra förtjänster då bliva rikligt tillgodosedda. Allt detta samverkar till, att man får i dessa dagar förgäves efterlysa den familjeförsörjare, som kan fördela det nuvarande familjeunderstödet så att det räcker till mat, hyra och kläder för den familj, som är uteslutande hänvisad till hans arbetsförtjänst. Enligt av överståthållareämbetet fastställda maximipriser kosta de enklaste bröd- sorterna uti huvudstaden: 1917 års matbröd å 1,300 gram 83 öre, annat matbröd å 650 gram 42 öre, 1917 års vetebröd å 1,300 gram 91 öre, annat vetebröd 650 gram 46 öre, spisbröd pr kilo 64 öre.

Konungens befallningshavande i Malmöhus län har fastställt följande priser:

Grovt spisbröd (knäckebröd) å 5 kakor per kg.	65 öre		
Ett grovt bröd om 2,080 gram.....	»	»	70 »
» » » » 1,040 »	»	»	35 »
Ett grovt bröd å 780 gram förarbetat som kavring	35 öre		per kg.
Ett mjukt matbröd (siktebröd) å 1,170 gram	55	»	» »
» » » » 585 »	28	»	» »
» » vetebröd å 1,170 gram	65	»	» »
» » » » 585 »	35	»	» »
» grahamsbröd » 650 »	35	»	» »

Om sådana priser äro gällande för vårt dagliga bröd, som ju varit föremål för statens särskilda regleringsomsorg, huru skall det då icke se ut på områden, där livsmedelsjobbarnas verksamhet fått fortgå fritt och obehindrat? Med penningens ringa köpkraft är det komplett omöjligt att med det nuvarande understödet kunna bestrida utgifterna för husrum, kläder och skodon, dessa senare artiklar ha ju alldeles exeptionellt stegrats uti pris. Vi erinra blott om, att till exempel ullgarnet betingar ett pris av 25 kronor per kilo, och renskuret sulläder dugligt till halv-sulor 12 kronor per kilo.

Det framgår härav, att familjeunderstödet, om det tillnärmelsevis skall tjäna sitt ändamål, måste väsentligt höjas.

Vi hemställa därför,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av § 2 i förordningen av den 1 juni 1912 om understöd i vissa fall åt värnpliktigs hustru och barn (familjeunderstöd), att denna erhåller följande ändrade lydelse:

Understöd utgår med följande belopp för varje dag den värnpliktige äger räkna sig till godo såsom tjänstgöringsdag, in- och utryckningsdagarna inberäknade, nämligen till arbetsför hustru och ett barn kr. 1: 50 till arbetsför hustru och ett eller flera barn » 2: 00 till mindre arbetsför hustru » 1: 50 till mindre arbetsför hustru och ett barn » 2: 00 till mindre arbetsför hustru och ett eller flera barn » 2: 50 till ett barn, om fadern är änkring eller frånskild » 1: 50 till två eller flera barn, om fadern är änkring eller frånskild » 2: 00

Under den tid värnpliktig deltagar i reservtruppövning eller landstormsövning, höjes understödet med 40 %.

Utom äktenskapet födda barn äro berättigade till understöd i likhet med inom äktenskapet födda.

Till arbetsför hustru utan barn utgår intet understöd.

Denna förordning skall äga tillämpning från och med den 1 januari 1917.

Stockholm den 25 januari 1917.

F. V. Thorsson.

Hj. Branting.

Herman Lindqvist.

Värner Rydén.

Erik Palmstierna.

Viktor Larsson.

Bernhard Eriksson.

Sven Linders.

Sven Persson,
Norrköping.
